

Egy fiók mélyén

Drága Lucym, nem mentegetőzöm, amiért csak most válaszolok levedre, utolsó piszok vagyok, ez neked úgysem újság. Nos hát, élek, és ami több, élünk, egészségesek vagyunk mind. Öcsi holnap lesz 17 éves, éppen az előbb beszéltük meg a születésnap ebédet: májgaluska leves, rántott csirke, petrezselymes újburgonya és uborkasaláta, csokoládékrém. Ajándék egy zöld-fehér csíkos fürdőköpeny, az FTC sportklub színei... Sándor e hó 22-én tölti be az 50-et. Ha aranyos akarsz lenni, írsz neki valamit erre az alkalomra. Nagy estély készül a Fészekben, mindenki meghíva, aki él és mozog, és még itt van, persze ő nem is sejti, csak úgy véletlenül elviszem. Bizonyosan rengeteg ajándék lesz, felköszöntő, duma, csacsenolás stb. Ez a pillanatnyi helyzet.

Arról a néhány röpké évről, amióta elvitorláztál nyájas körünkből, mit írjak? Te, aki csöndes elhagyatottságban élsz New York falucskában, el se képzelnéd, mit rohanok és ügködöm és lótok-futok itt. Az új lakásunk most már teljesen kész, épp a te ízlésednek megfelelő. Minden tip-top, átalakított, modernizált, telefon, autogejzír és bidé, egyszóval édes kis otthonunk van. Méghozzá grófi palotában, a legelőkelőbb diplomatanegyedben. Aztán Dezsővel meg Öcsivel meg Sándorral is sok a gondom, de ezt már megszoktam. Bucsinszky nincs, Japán nincs, Duna-korzó nincs, csak a Central kaffa, az se annyit, mint a te idődben. Szigorúan otthon kosztolunk, és ebédre, vacsorára általában vendég is jön. Sándor, hála Istennek, egészséges, és szellemileg teljesen a régi, istenieket ír, mindenki hasra van esve. Aminél nagyobb csoda nincs, mert igazán halálán volt, és majdnem megvakult. Rengeteg szörnyűségen mentünk keresztül, ebből annyi a hasznunk, hogy sokkal közelebb kerültünk egymáshoz. Az ő betegsége hozta így, vagy az öregség kezdete, nehéz megállapítani.

Én akkor Bécsben voltam analízisben, amit a közbejötttek miatt meg kellett szakítanom. Most itt folytatom, látszólag kitűnő eredménnyel, mert évek óta szerelemmentesen élek. Ez így igaz, ahogy mondom: ki hitte volna? Délelőtt a kórházban teljes gőzzel tanulom a laborvizsgálatokat, délután rendelek, ha jön paci, vagyis páciens, és a fent említett analízis martaléka vagyok. Próbáltam álláshoz jutni, lejártam a két kis piskóta talpamat, hiába. Könnyebb ma miniszterelnökké lenni, mint a Mabiban vagy Otbában egy se-

gédorvosi helyet kapni. Innen most ceruzával írom tovább. Az előbbi témáról, analízis, szerelmi holtpontról, sokat regélhetnék, de: nincs türelmem hozzá, majd élőszóval, ha muszáj innen elmenni, amit nem szívesen tennék. Azelőtt, ifjúkoromban, izgatott az utazás, most már inkább maradnék, csak hát úgy látszik, nem lehet.

Zsuzsa éppen ma említette, hogy te Sándorba szerelmes voltál. Ez igaz? Apropó, Sándor női, Huber Fifi beleesett a Dunába, ruhástul, és kalapban úszott ki. Az Eucharisztikus kongresszus alkalmából. Most befejezem, mert meghozták az új fűzőt, föl kell próbálni, 60 pengő, csekélység! Írj, írj! Férjed üdvözlöm, téged csókollak a régi szeretettel

Csilla

•

Dénes, maga őrült! Azt hiszi, nem tudom, hová rohant el úgy? Biztosíthatom egyszer s mindenkorra, ha újra ide merészeli tolni a képét, én megint kihajítom az ablakon most már nemcsak a sapkáját és derékszíját, hanem a híres tisztí kardját, kardbojtját is, szedheti össze, ha megtalálja! Hiába próbál bolonddá tartani ezzel az esküvői tanúsággal meg vőfélységgel és hasonló mesékkel, és hogy maga vezeti be a menyasszonyt, mert akkor mit keresett az Akadémia és Zrínyi utca sarkán, ahol a járőr elkapta, ott nincs se templom, sem esküvő!

Beszéltem az ezredesével. Vegye tudomásul, hogy azonnal fogadott, igen szimpatikus úriember, és én élénk színekkel lefestettem a maga jellemét. Sőt, nagyon tetszettem neki, és flörtölt velem, mindenesetre több megértéssel van egy magányos özvegy nő iránt, mint egyesek. Különben ő is volt Amerikában, mert rokonai élnek Clevelandban, és sok közös élményünket cseréltük ki. Megígérte, fontolóra veszi, hogy magának feloldják a laktanyafogságát, miután voltam olyan nobiles és vállaltam: a zászlós úr azért járkahtatott sapka és derékszín nélkül, mivel fenti katonai kellékeket én jogos önvédelemből és felindulásomban az ablakon kiszórtam, és a szemüvegét is összetiportam. De ide maga többé ne jöjjön, mert a rendőrségtől fogok magánlaksértés ügyben védelmet kérni.

Cs.

•

Öcsi, életem, ezt egy padon írom, azért ilyen firkálás, a Central Parkban, ami egy gyönyörű, hatalmas Városliget és vurstli New York City kellős közepén, és akármerre néz az ember, minden oldalról óriási felhőkarcolók szegélyezik. Van benne több szabadtéri színpad, állatkert, egyiptomi obeliszk, szobrok, tavak, csónakázás, és rengeteg kis szürke mókus, ugrálnak nyaktörő módon

fáról fára, s egészen szelídek, odamerészkednek a sétálókhöz, hátsó lábukra állva szabályosan pitiznek, de csak mogyorót, mandulát, diót fogadnak el, kenyeret vagy kiflit nem. Öcsikém, nagyon felkavart a leveled, egész éjszaka sírtam. Az érzelmi szempontjaid, amelyek miatt nem akarsz ide kijönni, tipikus európai gondolkozás, ezt innen világosabban látni. Sőt, éppen ez a haszontalan és együgyű érzelmesség is bűnös benne, hogy hagyta a dolgokat addig fajulni, ahol jelenleg vagyunk. Ismétlem, ez a földrész már rövid idő alatt is átgyúrja és alakítja azt, aki kikerül, és az illető, tetszik vagy nem, kénytelen megtanulni az ő praktikus életfelfogásukat. Mi az, hogy Fradi meg Lánchíd meg Krúdy Gyula? Te magad se mondhatod komolyan! Efféle csacsiságok miatt maradnál abban az országban, mely számodra az elkövetkező években a csaknem biztos pusztulást jelenti? Hallgass rám, könyörögve kérek, ezt ideátról pontosabban föl lehet mérni, ha már nem hiszel az anyai előérzetben! A háború megindult, föltartóztathatatlan, és a hitlerizmus gépezete nem fog a kedvedért megállni Magyarország határán. És ki az a Karola? Csak nem az a vézna, bandzsa kislány, akivel hangversenyre meg korcsolyázni jártál? Ha pedig a sport érdekel, hát itt annyi pálya és uszoda és football és akkora sportőrület van, amilyenről nem is álmodsz!

Vedd tudomásul, nekem is irtózatos a honvágyam, és pokolian hiányoztok, és ha nem jössz mégsem, akkor én utazom haza. Pedig esztelenség, száz százalékgig, mintha egy tüzes kályhába ugranék. Itt én nehezen és keservesen küszködöm, nem akarok az ismerősök terhére lenni, és nem is lehet örökké. Előadásokat tartok és szervezek az amerikai magyaroknak apád írásából, és próbálom lefordíttatni, elhelyezni a könyveit, ha már csak ezt hagyta ránk. Minden reggel csatába indulok, és verekszem érte, hogy valami egzisztenciát teremtsék. Az orvosi diplomám nosztrifikáltatásához sok vizsgát kéne letenni, angolul, ez évekig tart, és addig is élni kell. De hát én már öreg vagyok, te fiatal, és ez a fiatalok országa. Te azt nem is érted, Öcsi, mit jelent, hogy az affidavitet (beutazási engedély) soron kívül meg tudnánk szerezni, itteni barátaink révén, apádra való tekintettel, ő még így is segít bennünket. Nem hallottad, mennyien várnak a kvótára, ezek és tízezrek, hosszú-hosszú évekig? És túl ezen, Amerika neked borzasztóan tetszene, mert végtelen és millió színű, megunhatatlan, gazdag, kimeríthetetlen. És még mindig nyitott annyira, hogy talán be lehessen törni, amire sok példát látni, és újonnan bevándoroltak is hamar nagy pénzt csinálnak. Ott-hon meg jelenleg se állásod, se munkád, csak tengsz-lengsz, és semmi dolgod a világban.

Közben idejött egy öreg csavargó, és valami kiskutyát ajánlott, vegyem meg tőle, szerintem lopta. Tündéri édes, aranyos, fekete pamacs, de minek nekem kutya, mit csináljak vele? Adtam szegény bácsinak tíz centet – sze-

gény, így írom, pedig ha nyomorult és elhagyott is, mégis, legalább az életét garantálja az alkotmány és a törvény. Míg otthon a törvényen kívüli állapotba zuhannék, és senki nem képes megvédeni. Én vétkes vagyok, s erre Amerikában ébredtem igazán rá, itt, ahol olyan keményen kell harcolnom kicsiségekért is, parazita voltam életem nagy részében, csak élvező és eltartott és fogyasztó aki maga nem produkál, és ez keserű felismerés az én koromban. De odaát Európában most nem a vétkeimért lakolnék, hanem olyasméért, amiben ártatlan vagyok. Befejezem, gondold meg és írd, csókol

Anyád

•

csuetootoekoen oetkor vaarom maatrahaazai autóbusz megaallonaal stop ha nem kap szolgálattól eltaavozaast suergoenyoezzozen ees een utazom fel stop perzseloeket aalmodom ne csaljon meg csilla

•

Lucym, meghatódva vettem soraidat. Persze hogy nem igaz, persze hogy én se hiszem az egészet. Ma szedtem ki a naftalinból a télikabátját, amiben még márciusban tétován bandukolt az Üllői úton (az utóbbi időben nagyon bizonytalanul járt). Ez az elmúlt két év, ha nem is harmonikus, de megenyhült, talán az ő esettsége és az én öregedésem miatt. Tény, hogy nagyon egymásnak éltünk, és annyiban tiszta a lelkiismeretem, soha e két év alatt komolyan nem bántottam és meg nem szégyenítettem. Bele kell őrlüni! Halottak napján viszek a te nevedben is virágot, amúgy is folyton kint vagyok a Kerepesin, pedig semmi értelme. Ja igaz, mit szólsz hozzá, Delej Mancsi talpig gyászban jár Sándorért, lebegnek rajta a fekete fátylak.

Lucykám, köszönöm a felém nyújtott kezet. Persze hogy akarok Amerikába menni, régi-régi vágyam, hogy egyszer kijussak! De pillanatnyilag oly rengeteg gondom van napról napra a fönmaradásért. Öcsi tandíjáért, adóságok rendezése, OTI, házbér, 20 év előtti el nem intézett ügyek miatt, hogy azt se tudom, hol áll a fejem. A lakásunk felét már el is árverezték, annyi baj, eggyel több ok, hogy itthagyjak csapat-papot. Bárhonnét is, de össze fogom kaparni az útiköltséget! Öcsit apámra hagyom az érettségig, Dezsőt talán a barátok közösen vállalnák havi 100 P. erejéig. Már érdeklődtem a konzulátuson, itt csak látogatási vízumot kaphatok, egyelőre azt is csupán 3 hónapra kérném, és majd N. Y.-ban meghosszabbítható. Ugyanis félnek az egyedülálló nőktől, hogy végleg kint maradnak. Tehát a meghívó-

levelet szerintem ne is a te nevedben, hanem valamelyik ottani magyar szervezet küldhetné, olyan formában...

•

Tisztelt Uram! Nem ismerem a katonai rendfokozatokat, és a nevét se tudom. Így ezt a borítékot a házmesternél hagyom, adják át önnek, ha netán újra virágot hozna vagy jelentkezne. Eltekintve attól, hogy az anyja lehetnék, én nem vagyok alkalmas semminő kapcsolat létesítésére. Köszönöm a sok kedvességét, figyelmességét, de rossz helyre pazarolja, ez számárság, félresiklás az ön részéről, aki fiatal, jóképű és intelligensnek látszik, és én különben is teljesen bezárultam. A kis összeszólalkozás az Erzsébet téren, amelynek véletlen tanúja volt, pusztán igazságérzetemből fakadt, nem bírtam elnézni, hogy az a hülye mit művel a triciklivel, és csudálom, miért tett ez Önre olyan mély hatást. Amellett, ha nem vette volna észre, medencecsont-ferdülésem is van, egy öngyilkossági kísérlet, majd autóbaleset folytán. Kérem, hanyagoljon el, álljon le ezzel az ostobasággal, ne kövessen az utcán, ne csöngessen ide telefonon, és általában szűnjön meg. Én más világban élek, nincs ennek semmi értelme.

D-né

•

Öcsikém, kelts föl, mielőtt elindulsz a kaszárnyába, hogy elbúcsúzhassunk. Nagyon nyugtalan vagyok miattad, és bárcsak ezúttal is tudnám, hová fordulhatnék, mint amikor az egyetemen Szekfű dékánánál sikerült kiveredni, hogy új igazolást adasson. Akkor ezzel két évet nyertünk, és hiszem, most már nem tarthat soká, és okos és szerencsés leszel. Akármennyit veszekedtünk, tudod, hogy szeretlek. Vigyázz magadra, és okvetlen kelts föl!

Anyja

•

Zsuzsám, a túloldalt látható víz a Balaton nevű tó, mely Siófok fürdőhely mellett fekszik. Isteni az idő, tiszta abesszin vagyok! Főszezon, nyüzsgés, nagy hetegés, este dancolás a grillben, „csak egy nap a világ”, de vigyázok, nem rúgok be. Semmi kedvem a gondolkodásra. Édesem, ellenőrizd Dénest, ahogy megígérted, rajtaütésszerű telefonok! Nem jössz le a hét végén? Rengeteg a csinos fiú, katonák, civilek, vitorlázók.

Csilla

•

Dénes, szerelmem, kidobom ezt a cédulát a pályaudvar kerítésén, és megcímzem, talán valaki megtalálja és elküldi. Ide zsúfolták az embereket, miután minden értéktárgyunkat, holminkat elvették. Most kezdik a bevagonírozást, zűrzavar, ordítozás. Senki se tudja, hová visznek, állítólag Németországba. Törődjön Öcsivel, keresse meg a századánál! Két napja kezet mosni se lehetett, egy asszony belehalt az izgalmakba. Azt hiszem, mindennek vége.

•

Édes Lucym, pénteken, szombaton tengeribeteg voltam, ágyban fekvő roncs. Azóta rendbe jöttem, istenien élek, állandóan az első osztályon tancolok és szórakozom, a teljes legénység és tisztikar (de igazán) velem van elfoglalva. Most is az egyik legcsinosabb purser gépén írok. Az egész hajó, leszámítva a harmadik osztályt, olyan, mint a Waldorf Astoria, márványtermekkel, uszodával, mozival stb., csakhogy ez a hotel a tengerre néz. Bár még sokáig tartana! Tegnap a híres impresszárió, Gilbert Miller vendége voltam, angyalian kedves, nagyon csodálkozott, hogy New Yorkban közös ismerőseink nem hoztak vele össze. Nem akartam elmondani neki véleményemet a kinti magyarokról. Lucykám, majd Pestről részletesen írok. Köszönök mindent, neked, Ernie-nek, Liddynek, Etának, Dietrichéknek stb. Most főleg arra kérek, küldd el a mellékelt leveleket, és a nálad levő két könyvet add oda Kamillának. Ugye, pontosan beszámolsz az anyagiakról? Ernie-től kaptam 37 dollárt, ebből 5 a Bitera Sanyi adománya, 2 doll. Myra csekkje, és 10 d. a Róna. Vagyis Ernie-nek tartozom összesen 20 dollárral, ez majd levonandó az angol járandóságából. Viszont várható még 10 doll. Fridmanntól, és 2.50 Thorestől. És Kamillától 5 doll, a két könyvért. – Ha te tudnád, milyen ló a barátnőd, elámulnál! Jaj istenem! De ezt majd személyesen, hamarosan visszamegyek, még a háborúban, csak odahaza a gyerekeket megfixolom. Mit hagytam ki, teremtőm, ha tudnád! – Szörnyen drukkolok a vámtól, kb. 5 mázsa kávé és 10 mázsa teát viszek. – Egyébként sose féltsetek, fut még a régi sexappealból néhány pohár cocktailre és pezsgőre. That's all. Hülye, állat, barom, számár vagyok. – Jaj, mi vár rám ott-hon? De azért kimondhatatlanul örülök a viszontlátásnak. – Itt két magyar asszony becéz éjjel-nappal, ki-be járok az első osztályra. És összebarátkoztam egy náci házaspárral, okosak, értelmesek, csak éppen Adolfot kedvelik. Sándor könyvei cirkálnak a hajón, ez már Európa, itt neki is, nekem is sikerünk van. – Fürdöm a pezsgőben, de nem cigarettázom. Hát te? Ja, szívem, vidd el ezt a meghatalmazást Kantorowitzhoz, és időnként noszogasd Darvas Ellyt a novellák fordítására. Holtfáradt vagyok, ma agyonpingpongoz-

tam magam. Holnap Nápolyba érünk, bedobom ezt a levelet. Gibraltár teli van angol hajókkal, rém izgalmas volt, mert a mi utasaink 80 százaléka német tehén!

Ernie-t üdvözlöm, téged ölel, csókol

Cs.

A prímás olasz, és egész este magyar dalokat játszott nekem!

(*Mélyvízi hal.* Szépirodalmi, Budapest, 1982. [Karinthy Ferenc művei] 80–90. old.)